

[Μελέτες]

Οι Νεοελληνικές Διάλεκτοι

Οι διάλεκτοι και τα ιδιώματα της νέας ελληνικής

Τσακωνική

Σ

τα κείμενα που παρατίθενται τηρήθηκε το σύστημα μεταγραφής των αντίστοιχων πηγών. Δίνονται οι φωνητικές αντιστοιχίες (IPA) των χρησιμοποιούμενων συμβόλων:

ǣ [æ], ζ [], κ [kʰ], λ [l] (+[i]), ν [n] (+ [i]), ν̂ [], π̂ [pʰ], τ̂ [tʰ], τδ [], τδ̂ []

Το «Πάτερ ημών» στα τσακωνικά

Περιεχόμενα

- Α. Τσακωνιά
 - 1. Λεωνίδιο
 - 2. Πραματευτή
 - 3. Μέλανα
 - 4. Σαπουνακείκα
 - 5. Τυρός (στον νότο)
 - 6. Πραστός, Άγιος Ανδρέας Καστάνιτσα, Σίταινα
- Β. Προποντίδα
 - 1. Βάτκα
 - 2. Χαβουτσι

Α. Τσακωνιά

1. Λεωνίδιο

α. Γραθή του παπα Αντώνη πή νε απόλυτσε του παπα Γιώργου

Πηγή: Κωστάκης, Θ. 1987. *Λεξικό της τσακωνικής διαλέκτου*.

Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών. Σελ. 391. Από το αρχείο του Κ. Οικονόμου (1833). © Ακαδημία Αθηνών

Αθή μι παπά, ντ' ένι χαιρεκίζου.

Εμαθήκα τον καλέ ντι ερχομό τδ' εχαρήμα. Γράψε μι, αν εμαθήτδερε γκανένα τδινούρτδι, ντ' ένι παρακαού. Τδαι για τον τδνρ Γιαννούση, αν ένι κα έαν υγεία σι, τόδου τδαι για το καμπτοί το δικό ντι, τσι ντ' επέκαϊ οι γιατροί. Απολύκαμέ ντι τδαι κάμπόσε λέξε γραφτέ έα γρούσσα νόμου, να σι δείρε του γέρου 'Κονόμου. Τδι άλλο νι ν' ένι προσκυνού από μέρι μι. Τδαι γράψε μι α' σ' αβήτδερε, τδαι αν (ένι) γερέ ο γέρου 'Κονόμο, τδαι αν ευχαριστήτε με του λέξε νόμου.

Έμαϊ θέντε να γράψομε πάσοι, αμή ενίου με ερέτδε ο θάνατε του εγγόνου μι τδαι μ' εφαρμακούτδε α κίκρα τα φύα τα καρδιά μι όα. Εμοζάτδε α ψούχα μι, αθή μι. Έσι νιρίζου π̂' ένι έχου τριάντα χρόνου χηρευτέ, τδαι πόσε χολέ τδαι κίκρε εκαταγκίκα έο τόδου διάστημα. Έχουντε ν' έμαϊ κολεγία τδ' έμαϊ ξεδούκουντε. Ποίουρ ένι τδαι ξένε νου, μα ούντε ν' ένι θυμούμενε έ' ραγίζα α καρδιά μι, παρά ένι παρακαού τα Δέσποινα να

νάμου δει παρηγορία.

Οι αμαρκίε νάμου είνι πάσοι τῶαι μ' είνι παιδέγγουντε, ἔτρου ἐνι ποίου υπομονή, θυμούμενε τα φωνά του (Ιῶβ), ο Θεός ν' ἐδοῦτδε, ο Θεός νε ἀντζε. Γράφου μ' ἐσι να μαζούμε τῶαι ἄλοι λέξε. Σα συμμαζουθούμε, ἔμε γράφουντε πάλι. Ὅχι ἄλλιου τῶαι κα ανταμώση να δει ο Θεός. Αγιελίδι. Ὡς αθή ντι, Αντώνη ιερέα.

Απόδοση στην κοινή νέα ελληνική

Γραφή του παπα-Αντώνη που την ἔστειλε του παπα-Γιώργη

Αδερφέ μου παπά, σε χαιρετώ.

Έμαθα τον καλό σου ερχομό και χάρηκα. Γράφε μου, αν έμαθες κανένα καινούργιο, σε παρακαλώ. Και για τον κυρ Γιαννούση, αν είναι καλά στην υγεία του, τόσο και για το παιδί το δικό σου, τι σου είπαν οι γιατροί. Σου στείλαμε και κάμποσες λέξεις γραμμένες στη γλώσσα μας, να τις δώσεις του γέρο Οικονόμου. Και πες του τον προσκυνώ από μέρους μου. Και γράψέ μου, αν τις έλαβες, και αν είναι γερός ο γερο Οικονόμος και αν ευχαριστήθηκε με τις λέξεις μας.

Θέλαμε να γράφομε πολλές, αλλά εμένα με βρήκε ο θάνατος του εγγονού μου και μου φαρμάκωσε η πίκρα τα φύλλα της καρδιάς μου όλα. Πόνεσε η ψυχή μου, αδερφέ μου. Γνωρίζεις πως είχα τριάντα χρόνια χηρεμένος και πόσες χολές και πίκρες κατάπια στο τόσο διάστημα. Τον είχαμε συντροφιά και ξεδίναμε. Κάνω και ξένο νου, αλλά, όταν τον θυμάμαι, ραγίζει η καρδιά μου, παρά παρακαλώ την Παναγία να μας δώσει παρηγοριά.

Οι αμαρτίες μας είναι πολλές και με παιδεύουν, έτσι κάνω υπομονή θυμούμενος τη φωνή του Ιῶβ, ο Θεός τον ἔδωσε, ο Θεός τον πήρε. Μου γράφεις να μαζέψομε και άλλες λέξεις. Όταν συμμαζετούμε, γράφομε πάλι. Ὅχι ἄλλο και καλήν ανταμώση να δώσει ο Θεός. Λεωνίδιο, σαν αδερφός σου Αντώνης ιερέας.

2. Πραματευτή

α. Τα μάγια

Πηγή: Κωστάκης, Θ. 1987. *Λεξικό της τσακωνικής διαλέκτου*.
Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών. Σελ. 397-398. © Ακαδημία Αθηνών

Α γριά Γούταινα ἑκι ζατά ἑα Σαμπατιγά, να γιατρέψει το γέρου σι. Π' εφύντζε, ν' επέκαϊ να ζάει τῶαι να μη ξεικάξει κίσου, ὅ,τσι τσαι να νιάει. Ὅτσ' ἔκανε ακατούσ' τον Ἄγιε Κοσμά, με το φαναζούλι σι τῶαι το μουνάζι με τον ἄρρωστε, ενιάτδε κουδούνια, τρουγκάνια, κούνιοι, κατσούλε, βιολία, αλλά ο 'γείρτδε κίσου οὔτε εμποίτδε το σταυρέ τσι. Ἄμα ἔκανε, ὅκι πορούα να νιλεί, ἀβήτδε, γιαιτσί ο 'μποίτδε το σταυρέ σι. Νάκια προστδυνέι, θάκια ζάνι οι ιδάβολοι κίσου ἑα μάγισσα. Ὑστερα ν' εζβαῖε ο παπά τῶ' ἐνιλήτδε. Ἄμα μουντζούερε τῶει βολέ τα μάγισσα, οὔνι κιάντα τα μάγια σι.

Ἄμα είνι θέντε να μαγέψωι, είνε καρφούκουντε σε νια πάκα σαπούνι καρθία, μονέ αρθιμό, τῶια, πέντε, εφτά, τῶαι ν' είνι ανεμούκουντε τας' το ὕο, σε κηγάδι, σε στέρνα, σε θάσσα. Ὅδ' να λει το σαπούνι, θα μαραίνηται ο καρφουτέ, ἄμα λει, θα πεθάνει. Ἄμα εν' ἑα θάσσα ανεμουτέ, ο καρφουτέ θ' αργεί να πεθάνει, γιαιτσί τῶαι το σαπούνι ἐν' αργούντα να λει. Ταν πορεία είνι ανεμουκουντε τῶεζι ἡ μιστόπιτα ἡ λουκούμι τῶ' είνι μελετούντε, είνι αούντε, ν' ἀλήομε, ο τάδε να ν' ἐρέσει τῶαι να πεθάνει. Ὅγοιε νι πρωτορέσει, ἐνι πενάκου, ας ἐνι τῶαι λιγκόνι, τῶ' ἔκει' θα ψοϊθεί. Ὅγοιε ν' ἐρέσει, ἐνι πρέποντα να γείζει κίσου τῶαι να νι μουντζούει τῶει βολέ. Ἄμα ν' οράει τῶ' ἄλλε ὕστερα, ὄνι παθαίνου τσίπτα. Ἐνα ἑκι παζίου ἀπό το Φρί με το βούε. Το Στένουμα α κούλικά ἐρέτδε ἑνα ποκήζι με ὕο τῶι ν' ἐντοῦτδε με το τῶοχάνε τῶ' ετσιχῦτε. Ὅσ' 'α μόλει ἑα

Πολήνια, εψοφήτῳ α κούλικα.

Αφηγήτρια η Ελένη Λυσικάτου, 75 χρονών (1942)

Απόδοση στην κοινή νέα ελληνική

Η γριά Γούταινα είχε πάει στη Σαμπατιγή να γιατρέψει το γέρο της. Όταν έφυγε, της είπαν να πάει, και (στο δρόμο) να μην κοιτάξει πίσω, ό,τι και ν' (: κι αν) ακούσει. Μόλις ήρθε κάτω από τον Άγιο Κοσμά, με το φαναράκι της και με το μουλάρι με τον άρρωστο, άκουσε κουδούνια, τροκάνια, σκύλους, γάτες, βιολιά, αλλά δε γύρισε πίσω, ούτε έκανε το σταυρό της. Όταν ήρθε (στο σπίτι), δεν μπορούσε να μιλήσει, «έλαβε» (: έπαθε από ξωτικά, δαιμονικά), επειδή δεν έκανε το σταυρό της. Αν προσκυνούσε, θα πήγαιναν οι διάβολοι πίσω στη μάγισσα (: τα δαιμονικά). Ύστερα τη διάβασε ο παπάς και μίλησε (η άρρωστη). Όταν μουντζώσεις τρεις φορές τη μάγισσα, δεν πίνουν τα μάγια της.

Όταν θέλουν να μαγέψουν, καρφώνουν σε μια πλάκα σαπούνι καρφιά, (σε) μονό αριθμό, τρία, πέντε, επτά, και τα πετούν μέσα στο νερό, σε πηγάδι σε στέρνα, σε θάλασσα. Όσπου να λιώσει το σαπούνι, θα μαραϊνεται ο καρφωμένος (: μαγεμένος), όταν λιώσει, θα πεθάνει. Όταν είναι στη θάλασσα πεταμένο, ο καρφωμένος θ' αργήσει να πεθάνει, γιατί και το σαπούνι αργεί να λιώσει.

Στο δρόμο πετούν κερί ή μουσταλευριά ή λουκούμι, και μελετούν (: αναφέρουν ονόματα), λένε, ας πούμε, ο τάδε να το βρει και να πεθάνει. Όποιος το πρωτοβρεί, πεθαίνει, ας είναι και μυρμήγκι, κ' εκείνο θα ψοφήσει. Όποιος το βρει, πρέπει να γυρίσει πίσω και να το μουντζώσει τρεις φορές. Όταν το ιδεί και άλλος ύστερα, δεν παθαίνει τίποτα. Ένας (: κάποιος) ερχόταν από το Φρι με τα βόδια. Στο Στένωμα η αγελάδα βρήκε ένα ποτήρι με νερό και το χτύπησε με το κέρατο και χύθηκε. Όσπου να 'ρθει στο Πόλημια, ψόφησε η αγελάδα.

3. Μέλανα

α. Ο όνε τσαι οι αλεπούδε

Πηγή: Κωστάκης, Θ. 1987. *Λεξικό της τσακωνικής διαλέκτου*.
Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών. Σελ. 398-399. © Ακαδημία Αθηνών

Ένα νιά βοά έκι πλούσε, ύστερα εφτωχιάντζε. Έκ' έχου τῳ' ένα όνε. Νιάν αμέρα εμπαϊτδε, ν' επέτδε τον όνε. -Α, όνε! Πρώτα 'μαϊ τδούντε πρεσσά κζίσα, πρεσσέ χόντι, ντ' έμα ταγίχου, τῳ' εξού όα μέρα κρίε τῳαι ψάζι. Έδαρ' εφτωχιάγκαμε, λιγάτῳι τῳ' εξού, λιγάτῳι τῳ' εκιού. Ο όνε τῳ' εμποϊτδε; Νιάν αμέρα εφωνιάε τ' αφεγκικό; -Αφεγκικό -Τῳ' έ' θέου τάχα; -Μπάε τάτσου. Εμπαϊτδε. -Έα να μι βάλερε το σεμάζι. Βάλε τῳαι του τζιχίλε τάνου, τῳαι βάλε τῳ' ένα δέμα παρατάνου. -Μπα, σε καλέ σι, τῳ' έ' θέου να νι βάλου το σεμάζι;

Σ' εβαλήτδε. Εφύντζε ο όνε, ετίνε εκιούβε. Ο όνε τῳ' εμποϊτδε; Ο όνε εξάτδε τῳ' ετσαπρούτε σε νιά φωλία από αλεπούδε, έαν τῳέα τουρ αλεπούδε. Οι αλεπούδε τάσου ήγκι συγυζισκουμένοι. Εμπαϊτδε νιά έον πόρε. -Ου, μ' ότε μπαϊντε να 'ράτε π' εκάνε ένα μεζελικο όρι χάμου; -Κιά; -Ορεγι, έον πόρε. -Πού να νι μπαϊσομε τάσου; -Κιά να νι μπαϊσερε, έτενή θα ένι ζωντανέ. -Γιά κάτῳι νι τα νουρά σι. -Νά, ν' εκατῳίκα, ψοίθερ ένι. -Κάτῳι νι τάν αβουτάνα σι. -Νά, ν' εκατῳίκα, ψοίθε! -Έατε όλοι, δεϊθείτε με του τζιχίλε, με το δέμα π' έκι πεζίσσε. Εδεϊτῳι. -Εδεϊτάτε; -Εδεϊμαϊ. Νια όκι έχα κιά να δεϊθεί. -Κιά να δεϊθού εξού; -Ορί, δεϊσου οπά σε γκανιάν άκρα. -Έατε να νι τραβίσομε τάσου έδαρι. Ότῳ' ενιάτδε ο όνε π' εδεϊτῳι κα, ανεμούτε τάνου! Ανεμούτε τάνου, οι αλεπούδε όλοι κρεμαστοί. Εζάι (= εξάτδε) έαν τῳέα. Εζάι (= εξάτδε) έαν τῳέα α α α, εγκαζίε ο όνε. Ενιάι (= ενιάτδε) το αφεγκικό. -Μα, κιά έκι έντεν' ο όνε, π' ένι αγκαζίζου; -Αφεγκικό, άρ' το τσικούζι τῳ' έα κάτου. Κιάσε σι νιά νιά τῳαι σκότου σι, τῳάι μπάλε τα τομάζα, τῳαι το κρίε να ν' ανεμούερε τῳαι τα τομάζα να σ' πουλήερε έαν Αθήνα, να-ν-άρερε παράδε -ένταν' α Αθήνα σ' ένι τῳούα όα.

Αφηγήτρια η Θωμαή Κωστάκη, 88 χρονών (1972)

Απόδοση στην κοινή νέα ελληνική

Ο γάιδαρος και οι αλεπούδες

Ένας μιά φορά ήταν πλούσιος, ύστερα φτώχυνε. Είχε κ' ένα γάιδαρο. Μιά μέρα βγήκε και είπε στο γάιδαρο. -Α, γάιδαρε! Πρώτα τρώγαμε πολύ κριθάρι, πολύ χόρτο, σ' ετάγιζα, κ' εγώ όλη (:κάθε) μέρα κρέας και ψάρι (έτρωγα). Τώρα φτωχύνουμε, λίγο εγώ, λίγο κ' εσύ. Ο γάιδαρος τι έκανε; Μιά μέρα φώναξε (σ)το αφεντικό του. -Αφεντικό! -Τι θέλει τάχα; -Έβγα έξω! Βγήκε. -Έλα να μου βάλεις το σαμάρι. Βάλε και τις τριχιές πάνω και βάλε κ' ένα σκοινί παραπάνω (: επί πλέον). -Μπα, σε καλό του, (για)τί θέλει να τουβάλω το σαμάρι;

Τά'βαλε. Έφυγε το γαϊδούρι, εκείνος κοιμήθηκε. Ο γάιδαρος τι έκανε; Ο γάιδαρος πήγε και ξαπλώθηκε σε μιά φωλιά από αλεπούδες, στο σπίτι των αλεπούδων. Οι αλεπούδες μέσα συγυρίζονταν. Βγήκε μία στην πόρτα. -Ου, μα δε βγαίνετε να ιδείτε που ήρθε ένας μεζεδάκος εδώ χάμω; -Πού; -Εδώ στην πόρτα! Πώς να τον μπάσομε μέσα; -Πού να τον μπάσεις; Αυτός θα είναι ζωντανός. Για δάγκασέ του την ουρά του! -Νά, τη δάγκασα, ψόφιος είναι. -Δάγκασέ του το αφτί του. -Νά, το δάγκασα, ψόφιος (είναι)! Ελάτε όλες με τις τριχιές, με το σκοινί που ήταν περίσσιο. Δέθηκαν. -Δεθήκατε; -Δεθήκαμε. Μιά δεν είχε πού να δεθεί. -Πού να δεθώ εγώ; -Νά, δέσου εκεί σε καμιάν άκρη. Ελάτε να τον τραβήξομε μέσα τώρα. Μόλις άκουσε ο γάιδαρος πως δέθηκαν καλά, πετάχτηκε επάνω! Πετάχτηκε επάνω, οι αλεπούδες όλες κρεμασμένες! Πήγε στο σπίτι. Πήγε στο σπίτι, α, α, α, γκάρισε ο γάιδαρος. Άκουσε το αφεντικό. -Μπα, πού ήταν αυτός ο γάιδαρος που γκαρίζει; -Αφεντικό, πάρε το τσεκούρι κ' έλα κάτω. Πιάσ' τες μιά μιά και σκότωσέ τες και βγάλε τα δέρματα, και το κρέας να το πετάξεις και τα δέρματα να τα πουλήσεις στην Αθήνα, να πάρεις χρήματα -αυτή η Αθήνα τα τρώει όλα!

β. Κουβέντε

Πηγή: Κωστάκης, Θ. 1987. *Λεξικό της τσακωνικής διαλέκτου*.
Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών. Σελ. 401. © Ακαδημία Αθηνών

Καούρ εκοκιάερε. Έα, κάτσα, κάτσει ταν κουνία ντι οπά ταν τδαι κάτσα. Κιά έσα σάμερε; -Καού ντ' ερέκα. Κιά να έμα; Ορί, οπά πραγιανά έκι ζατέ ο υζέ μι, να' ράει του χούρε, τδι ν' ένι αντεχουμένα να μόλει, εζού έμα έκαμπατά να μαζού γκάνα βαστάζι ναβάλου το λουπάι. -Ε, τσε οράτδε; Ενάτ'αί τα φαητά -'Αφ' 'α μόλει, ντε, ακόνη ό 'κανε!

-Επέρι έκι αού ο Νιχάλη οι κζίσε ενάτ'αί, το φαέ ένι ακόνη χωρέ, ένι ίκουντα. Έκι ζατέ ο υζέ μι ν' ανεμουέι τδαι γκανιά αβάλια οπά τον τδήπο. Είνι ασπηδούντα τα καμπζία π' είνι έγγουντα οπά πραγιανά, τδ' είνι ποίντα έρμον κόσμο. Εκιάτδε κάρα επέρσι ο αγκατέ τδ' εδάτδε. Ήγκι μπατοί τδαι οι αιγίδε ταν ά' βοά τάσου, τδι δε νάμ' αφήκαί τσίπτα. Με του δίντε σ' εμπαλήκαϊ.

Αφηγήτρια η Θωμαή Κωστάκη (1970)

Απόδοση στην κοινή νέα ελληνική

- Καλώς εκόπιασες! Έλα, κάθισε, τοποθέτησε τη στάμνα σου εκεί στην άκρη και κάθισε. Πού ήσουν σήμερα; - Καλώς σε βρήκα. Πού να ήμουν; Να, εκεί πέρα είχε πάει ο γιος μου, να ιδει τα χωράφια και τον περιμένω να 'ρθει, εγώ είχα κατέβει να μαζέψω κανένα βλαστάρι ναβάλω στο τσουκάλι. - Ε, τι είδε; Έγιναν τα σιτάρια; - Άφησε να 'ρθει, δα, ακόμα δεν ήρθε! Χτές έλεγε ο Μιχάλης, τα κριθάρια ωρίμασαν, το σιτάρι είναι ακόμα χλωρό, κρατάει. Είχε πάει ο γιός μου να πετάξει και κανένα ασφάλαχτο εκεί στον κήπο. Πηδούν τα παιδιά που πηγαίνουν πέρα εκεί και κάνουν έρημον κόσμο (: ρημάζουν τον κόσμο). Έπιασε φωτιά πέρυσι

ο φράχτης και κήκε. Είχαν μπει και οι γίδες τις προάλλες (: πριν από μέρες) μέσα, και δεν μας άφησαν τίποτα. Με τις ρίζες τὰ 'βγαλαν.

4. Σαπουνακέικα

α. Κουβέντε

Πηγή: Κωστάκης, Θ. 1987. *Λεξικό της τσακωνικής διαλέκτου*.
Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών. Σελ. 403 © Ακαδημία Αθηνών

Έα, καώς το. Όν' όρεγι ο Γιάνη, ένι ζατέ για χαρούπια. Ούνι έχοντα πρεσά σάτσι, γκάνα δυρ αμέρε θα ζάνι, θα σ' μαζούνι. Εζού εκάνα όρεγι, όκι γκανένα ίαν τδέα. Να ρωτήερε ό,τσ' ές' τέου. Φαλαρίδα επέτδερε; Όχι, όνι έχα νιατέ, όνι ξέρα νι. Κιά 'νι θυτρούκουντα, κιά 'νι μπαίντα, ίαν Παλιόχωρα; Όνι ξέρα νι. Τσι χόντι ένι; Ογί ίον Οζόντα ακατούσε ένι μπαίντα; Άβα χόντα, άβα άχανα έμε μαζούκουντε. Μπιλιόρε, ζοντζοί, αντζινάζα, μακουνίλε, αγζορόδικα, τσιτσούλια, έταϊ σ' ένι ξέρα, σ' έμε μαζούκουντε, σ' έμε τδούντε. [...]

Αφηγήτρια η Σταματού Π. Κόκκινου, 86 χρονών (1986)

Απόδοση στην κοινή νέα ελληνική

Έλα, καλώς τον. Δεν είναι εδώ ο Γιάννης, είναι πηγαμένος για χαρούπια. Δεν έχουν πολλά φέτος, μιά δυό μέρες θα πάνε, θα τα μαζέψουν. Εγώ ήρθα εδώ, δεν ήταν κανένας στο σπίτι. Να ρωτήσεις ό,τι θέλεις. Φαλαρίδα είπες; Όχι δεν το έχω ακούσει, δεν το ξέρω. Πού φυτρώνει, πού βγαίνει, στην Παλαιοχώρα; Δεν το ξέρω. Τι χόρτο είναι; Εδώ στον Οριόντα από κάτω βγαίνει; Άλλα χόρτα, άλλα λάχανα μαζεύουμε. Μπιλιόρες, ζοχούς, αγκινάρακια, παπαρούνες, αγριορόδικα, τσιτσούλια, αυτά τα ξέρω, τα μαζεύουμε, τα τρώμε.

5. Τυρός (στον νότο)

α. Α νύθη του παπά (αφήγηση)

Πηγή: Κωστάκης, Θ. 1987. *Λεξικό της τσακωνικής διαλέκτου*.
Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών. Σελ. 407-408 © Ακαδημία Αθηνών

Νιά φορά ήγκι τέσσερι αθοίνε, τδαι οι γονίε σου ήγκι πενατοί. Συνεννοήται τα καμπζία να νι παντρέψωι ταν αϊθά. Ποί' να 'ι δούνι; Νά 'ι δούνι ένα παπαδόπουλε. Ν' επαντρευαϊ, ν' εστεφανούκαϊ τδ' εκατοσάτδε κάμπόσε τδαιρέ ο γαμπρέ τδ' (ύστερο) εξενιτεύτε, να ζάει να δουλέψει. Αραμάκαϊ ο παπά τδαι α παπαϊδία τδαι α νύθη. Ο παπά τδαι α παπαϊδία ήγκι τδούντε, α νύθη έκι μπαίνα του τάτσου δουλείε, ετήνοι ήγκι τδούντε, ούγκι αντεχουμένοι. Ο παπά, ότς' έκι αζίκα δύ' γουλίε (α νύθη), ο παπά, έκι προστδυνού: Χοντάτε ο παπά, χοντάτα α παπαϊδία, χοντάτα μη χοντάτα α νύθη, τάϊστε το τραπέζι.

Νιά βοά, από του τέσσερι αϊθοίνε ο ένα επέτδε, α' ζά' 'ράου τς' ένι ποία α αϊθά μι. Εζάτδε, εστρουκαϊ το τραπέζι, αρχινίε τα ιδα ο παπά. Α νύθη τδαι ο αϊθή νησιτδοί, ό προφτάκαϊ να φάνι. Ο αϊθή ό 'πέτδε τοίπτα. Εζάτδε, ερέτδε τουρ άλοι αϊθοίνε. -Τς' ένι ποία α αϊθά νάμου; -Καλύτερα να έκι λειπέγγα εστάπα παντζεία. Έτενη ο ένα έκι σαν αφρέ, απλέ, επέτδε, θα ζά' να 'ράου τδ' εζού ταν αϊθά μι. Εζάτδε, ο παπά τα συνηθιστά. -Α, συμπεθέρε παπά, αν εχοντάτδερε εκιού, ενεί ό χοντάκαμε! Φάε, αϊθά, φάε!

Εζάκαϊ να κιούψωι, ο παπά όκι φαητέ, ο αϊθή με ταν αϊθά εχοντάκαϊ. Εϊάτδε α παπαϊδία τα νιούτα, εφκιάτδε ένα χωστροκόλιουρε, ν' εβαλήτδε ίαν ικάρα, εϊάτδε ο παλαβό. □ Συμπεθέρα, εκαρδιά, να δονιστουί ίαν ικάρα. Συμπεθέρα, οπά τα χώρα έμ' έχουντε νιά χούρα τδ' έμε θέντε να νι μεζάτσομε. Ο ένα έ' θεου

έτρου, ο άλλε έτρου, ν' εμποίτδε το χωστροκόλιουρε ένα με τα σποϊα.

Ετάτδε α παπαδιά τδ' εζάτδε τον παπά δίχως το χωστροκόλιουρε. Όκι μπορούα να κιούψει. -Ετα τδαι βράσε δύ' πίιτα, ν' επέτδε ο παπά. Εζάτδε, εβαλήτδε το τέντζερε, ανεμούτε πάλι ο παλαβός. -Ετάτδερε, συμπέθερε; Ετάκα τδ' εξού, οι μπορού να κιούσου. -Εβαλήκα λιγάτδι ύο να ξεθρεμού. Ετήνε εκιάτδε κάτσι ψύλοι, σ' ανεμούτδε τάσ' το τέντζερε. Τσι να κει α παπαϊδία; Ερέτδε τα τσουράπια, τάσου. -Ψύλοι έτ' έχουντε, ψείρε έτ' έχουντε, θ' απρού τα τσουράπια τάσου, αφού θα κσύσερε. Τσι να κει ο παπά; Εκ' έχου τήπο τάτσου, να ζά' να μαζούμε γκάνα γουλί. Για να μη ν' οράει ο παλαβός, εβαλήτδε τον σεμάρι του όνου τάνου σι. Ανεμούτε ο παλαβός, εμπάϊτδε ταν το σεμάζι τδαι ντίου τον παπά. -Να, άκλερε, π' εφαήτδερε τα γουλία του παπά!

-Βρε, εξού ένι, βογητέ: Εμπάϊτδ' α παπαϊδία, ο παλαβός εκ' έχου μπαλητά τα σανία, εγκρενίστε α παπαϊδία, εβαλήτδε του φωνέ. Κουίζου ο παπά, κουίζα α παπαϊδία! Όστερα, φάε, νύθη, φάε, μη μόλει ο παλαβός!

Από τότε εκμάκαϊ τδαι τουρ άλοι νυφάδε!

Αφηγήτρια η Μαριγώ Παρασκευά, 80 χρονών (1980)

Απόδοση στην κοινή νέα ελληνική

Η νύφη του παπά

Μιά φορά ήταν τέσσερις αδερφοί, και οι γονιοί τους ήταν πεθαμένοι. Συννενοήθηκαν τα παιδιά να την παντρέψουν την αδερφή. Ποιον να της δώσουν; Να της δώσουν ένα παπαδόπουλο. Την πάντρεψαν, τη στεφάνωσαν κ' έκατσε καμπόσον καιρό ο γαμπρός και (κατόπιν) ξενιτευτηκε, να πάει να δουλέψει. Έμειναν ο παπάς και η παπαδιά και η νύφη. Ο παπάς και η παπαδιά έτρωγαν, η νύφη έβγαινε στις έξω δουλειές, εκείνοι έτρωγαν, δεν (την) περίμεναν. Ο παπάς, μόλις έπαιρνε (η νύφη) δυο γουλιές, ο παπάς προσκυνούσε: Χορτάτος ο παπάς, χορτάτη η παπαδιά, χορτάτη μη χορτάτη η νύφη, σηκώστε το τραπέζι.

Μιά φορά, από τους τέσσερις αδερφούς ο ένας είπε, ας πά' να ιδώ τι κάνει η αδερφή μου. Πήγε, έστρωσαν το τραπέζι, άρχισε τα ίδια ο παπάς. Η νύφη και ο αδερφός νηστικοί, δεν πρόφτασαν να φάνε. Ο αδερφός δεν είπε τίποτα. Πήγε, βρήκε τους άλλους αδερφούς. -Τι κάνει η αδερφή μας; -Καλύτερα να έλειπε τέτοια παντριά. Εκείνος ο ένας ήταν σαν ελαφρός, απλός, είπε θα πάω να ιδώ κ' εγώ την αδερφή μου. Πήγε, ο παπάς τα συνηθισμένα. -Α, συμπέθερε παπά, αν χόρτασες εσύ, εμείς δεν χορτάσαμε. Φάε, αδερφή, φάε.

Πήγαν να κοιμηθούν, ο παπάς δεν ήταν φαγωμένος (: δεν είχε φάει), ο αδερφός με την αδερφή χόρτασαν. Σηκώθηκε η παπαδιά τη νύχτα, έφτιαξε ένα χωστροκούλουρο, τό 'βαλε στη φωτιά, σηκώθηκε ο παλαβός. -Συμπεθέρα, κρύωσα, να ζεσταθώ στη φωτιά. Συμπεθέρα, εκεί στο χωριό έχομε ένα χωράφι και θέλομε να το μοιράσομε. Ο ένας θέλει έτσι, ο άλλος έτσι, τό 'κανε το χωστροκούλουρο (ανακατεύοντάς το) ένα με τη στάχτη.

Σηκώθηκε η παπαδιά και πήγε στον παπά χωρίς το χωστροκούλουρο. Δε μπορούσε να κοιμηθεί. -Σήκω και βράσε δυό χυλοπίτες, της είπε ο παπάς. Πήγε, έβαλε τον τέντζερη, πετάχτηκε πάλι ο παλαβός. -Σηκώθηκες, συμπέθερε; Σηκώθηκα κ' εγώ, δε μπορώ να κοιμηθώ. -Έβαλα λιγάκι νερό να ξεθρεμίσω (τα πιάτα, είπε ψέματα η παπαδιά). Εκείνος έπιασε κάτι ψύλλους, τους πέταξε μέσα στον τέντζερη.

Τι να κάνει η παπαδιά; Βρήκε (ο τρελός) τις κάλτσες, μέσα. -Ψύλλους έχετε, ψείρες έχετε, θ' απλώσω τις κάλτσες μέσα, αφού θα πλύνεις.

Τι να κάνει ο παπάς; Είχε κήπο έξω, να πά' να μαζέψομε κανένα γουλί. Για να μην τον ιδεί ο παλαβός, έβαλε το σαμάρι του γαιδάρου πάνω του. Πετάχτηκε ο παλαβός, ανέβηκε πάνω στο σαμάρι και χτυπώντας τον

παπά! -Να, αναθεματισμένο, που έφαγες τα γουλιά του παπά!

-Βρε, εγώ είμαι, ευλογημένο! Βγήκε η παπαδιά, ο παλαβός είχε βγάλει τη σανίδα, γκρεμίστηκε η παπαδιά, έβαλε τις φωνές. Σκούζοντας ο παπάς, σκούζοντας η παπαδιά! Έπειτα, φάε νύφη, φάε μήπως έρθει ο παλαβός!

Από τότε τμήσαν και τις άλλες νύφες.

6. Πραστός, Άγιος Ανδρέας Καστάνιτσα, Σίταινα

α. Χιόνα (αφήγηση, Σίταινα)

Πηγή: Κωστάκης, Θ. 1987. *Λεξικό της τσακωνικής διαλέκτου*.
Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών. Σελ. 416. © Ακαδημία Αθηνών

Άμα 'νι χιόνα, τας' τι τδ'ελε έμε κασημέντε, κιά να ζάμε. Κάλα ταν ικάρα, πρίνου, ελάτου, από ούλα τα δέντζα έμ' έχουντε. Το τζάκι έμε κασημέντε. Βάντε τδαι ταν κατσαρόλα τάνου τδαι μαγερέγγουντε. Τάν' τα κιάνα 'ν' έμε βάντε, κιά να νι βάλομε; Εμεί έμε λαλούντε τσουκάλι, εμού έτε λαλούντε λουπάι. Με ταν κουτάλα 'ν' έμε ανακατούκουντε. Μύδα έμε λαλούντε τα μιτσά, έτρανή π' έμε τδούντε, κουτάλα έμε λαλούντε ταν ατσά. Τδαι πιρούνια έμ' έχουντε, πού όμ' έχουντε! Από ούλα έμ' έχουντε. Τδαι λάχανα τδαι φασούλια τδαι μπατάτε, από ούλα. Λάχανα από το δίνα, ραδίτδα, γουβάτδα με τδίτρινα λαλούδια, βάρσαμο, μύρισμα, λάπασε, μυρώνια -κάντζικα 'ν' έτε λαλούντε- στρούφιλα έμε μαζούκουντε.

Ούλοι όντου σ' έμε λαλούντε, άλλα ονούματα ούνι έχουντε. Από ούλα 'ν' έχουντα, ελίε, δέντζα, από ούλα. Τδαι ελίε έμ' έχουντε. Ναι, από λίγοι, από πέντε, δέκα ο καθένα. Ελάτου, τδέντρα, κουμαρίε, τσιμντάνου, γλαντινίε, μέλαγο.

Αφηγήτρια η Ουρανία Πολυμενάκου, 65 χρονών (1979)

Απόδοση στην κοινή νέα ελληνική

Χιόνι

Όταν είναι χιόνι, μέσα στα σπίτια καθόμαστε, πού να πάμε; Ξύλα στη φωτιά, πρίνους, έλατα, απ' όλα τα δέντρα έχομε. Στο τζάκι καθόμαστε. Βάζομε και την κατσαρόλα πάνω και μεγειρεύομε. Πάνω στη σιδεροστιά τη βάζομε, πού να τη βάλομε! Εμείς λέμε τσουκάλι, εσείς λέτε λουπάι (: τσουκάλι). Με την κουτάλα το ανακατεύομε. Μύδα (: κουτάλι) λέμε τη μικρή, εκείνη με την οποία τρώμε, κουτάλα λέμε τη μεγάλη. Και πιρούνια έχομε, πώς δεν έχομε! Απ' όλα έχομε. Και λάχανα και φασόλια και πατάτα, απ' όλα. Λάχανα από το βουνό, ραδικία, γουβάκια με κίτρινα λουλούδια, βάρσαμο, μύρισμα, λάπαθο, μυρώνια -σκάνδικα τη λέτε- στρούφιλα μαζεύομε.

Όλα δόντια τα λέμε, άλλα ονόματα δεν έχουν. Απ' όλα έχει, ελιές, δέντρα, από όλα. Και ελιές έχομε. Ναι, από λίγες, από πέντε, δέκα ο καθένας. Έλατα, κέδρα, κουμαριές, σφοντάμια, γλαντινιές, μέλαγο.

β. Α εφτακαρβελού (αφήγηση, Καστάνιτσα)

Πηγή: Κωστάκης, Θ. 1987. *Λεξικό της τσακωνικής διαλέκτου*.
Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών. Σελ. 414. © Ακαδημία Αθηνών

Ήγκι δύ' κολέγοιδε, ήγκ' έγγουντε ταν Αράχοβα, τδ' εκατσάκαϊ τα βρύση. Ορπαρί λοιπόν, πίντε ύο, ήγκ'

έχουντε τδαι άντε παρτέ μαζί, πε ν' οράτδε από κιά ήγκιαϊ, παλαιοί ήγκι, εξάκαϊ οπά, εκατσάκαϊ χάμου, ένα άντε, δү' άντοι, τδαι πίντε τδαι ύο, 'φαήκαϊ εφτά άντοι. Τδ' από τότενε ν' ονομάνε τα βρύση Εφτακαρβελού. Το ύο έκι χωνευτικό, εφαήκαϊ εφτά άντοι. Τδαι ελίε τδαι κρέμμου τδαι φουσκούνια, οπά π' είναι έχουντα οπά τα ύο.

Αφηγητής ο Σωτήρης Μαργέλος, 75 χρονών (1981)

Απόδοση στην κοινή νέα ελληνική

Η εφτακαρβελού

Ήταν δυο φίλοι, πήγαιναν στην Αράχοβα, κι εκάθησαν στη βρύση. Εκειδά λοιπόν, πίνοντας νερό, είχαν και ψωμί πάρει μαζί, ποιός το είδε από πού ήταν, παλαιοί ήταν, επήγαν εκεί, εκάθησαν κάτω, ένα ψωμί, δύο ψωμιά, και πίνοντας και νερό, έφαγαν εφτά ψωμιά!

Και από τότε την ονόμασαν τη βρύση Εφτακαρβελού. Το νερό ήταν χωνευτικό, έφαγαν εφτά ψωμιά. Και ελιές και κρεμμύδι και φουσκούνια (είδος χόρτου), εκεί που υπάρχουν εκεί στο νερό.

Β. Προποντίδα

1. Βάτκα

α. Το φεγγάρ' στο πηγάδι

Πηγή: Κωστάκης, Θ. 1987. *Λεξικό της τσακωνικής διαλέκτου*.
Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών. Σελ. 420 © Ακαδημία Αθηνών

Άα μία βοά, παλ' στο χωρίο ναμ', έχαμ' στα μεσά στο χωρίο ένα πηγάδι. Μεσάρε 'τανι λέτ'. Λιγάτδι τ' αργά πάε μία γουναίκα να βγάλει νερέ, χρειάστε, 'πο τήντα το πηγάδε όο το χωριανοί βγάζντε 'τάνι νερέ τδαι ποτίζντε 'ταν τα ζά σι. Τρανά πη τα σκύβα να βγάλει νερέ, θωράτδ' απά' στο νερέ γυαλίζντα το φεγγάρ', ήτανι ξεστερέα. Βγαλέτδ' το φωνέ. - Ε, χωριανοί, εάτ' να θωράτ', το φεγγάρ' καφτώτδ' απέσ' το πηγάδ'! Μαζώτταϊ οι χωριανοί, τσά 'ου να νι βγάλωι το φεγγάρ'; Λέω ο γνωστικότερε. - Τρεχάτ', βρε καβγία, πάρτε μια άγκουρα -ήταν' 'τδά κοντά α θάασσα, ήταν' τδαι βάρτσε τραβηγμέν' στα στερέα. Αρπάτδ' το παλικάρ' μᾶ άγκουρα, με τα χοντρά τα τριχέα, παίν' στο πηγάδ', πάτδε νι ο γνωστικότερε, σαβουρτώτδε νι απέσ' το νερέ, α άγκουρα πλιάστε από μᾶ πέτρα τδαι δε 'ταϊ πορότ' να νι τραβίτσωι. Τραβάτ' τραβάτ', φωνιάκσϊ αρμαθιαστά καμία τριανταρέα. 'Τδία πη 'τα τραβότ', κόφτε α τριχέα, καφτώκαϊ όλ' τ' ανάσκεοα, ποό χτυπήκαϊ. Ο ένα πη ήτανι ανάσκεα θωράτδ' τον ανήφορε. -Α, να πη ν' πετάκαμ' πάλι στον ουρανέ!

Αφηγητής ο Ι. Γ. Παπαδόπουλος, 70 χρονών (1965)

Απόδοση στην κοινή νέα ελληνική

Άλλη μια φορά, πάλι στο χωριό μας, είχαμε στη μέση στο χωριό ένα πηγάδι. Μεσάρε το λέγαν. Λιγάκι το βράδυ πήγε μια γυναίκα να βγάλει νερό, χρειάστηκε, από κείνο το πηγάδι όλοι οι χωριανοί έβγαζαν νερό και πότιζαν τα ζώα τους. Έτσι που έσκυβε να βγάλει νερό, είδε πάνω στο νερό να γυαλίζει το φεγγάρι, ήταν ξαστεριά. Έβγαλε τις φωνές. - Ε, χωριανοί, ελάτε να δείτε, το φεγγάρι έπεσε μέσα στο πηγάδι! Μαζεύτηκαν οι χωριανοί, πώς να βγάλουν το φεγγάρι; Λέει ο γνωστικότερος. -Τρέξετε, βρε παιδιά, πάρτε μιαν άγκυρα -ήταν εκεί κοντά η θάλασσα, ήταν και βάρκες τραβηγμένες στη στεριά. Άρπαξε το παλικάρι μιαν άγκυρα, με τη χοντρή την τριχιά, πάει στο πηγάδι, την πήρε ο γνωστικότερος, την έριξε μέσα στο νερό, η άγκυρα πιάστηκε από μια πέτρα και δεν μπορούσαν να την τραβήξουν. - Τραβάτε, τραβάτε, φώναξαν μαζί καμιά

τριανταριά. Εκεί που τραβούσαν, κόπηκε η τριχιά, πέσαν όλοι ανάσκελα, πολλοί χτύπησαν. Ό ένας που ήταν ανάσκελα, κοίταξε προς τον ανήφορο. - Α, να που το πετάξαμε πάλι στον ουρανό!

β. Οι κουτσαρδόδε

Πηγή: Κωστάκης, Θ. 1987. *Λεξικό της τσακωνικής διαλέκτου*.
Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών. Σελ. 420-421 © Ακαδημία Αθηνών

Αμπρέστα, πριν να μολ' τα Φώτα, στα σπιτά όλ' στο παντζάδε βάζντε 'τάνι παλιούρᾱ, για να μη κατεβάωι οι κουτσαρδοί, ως να φωτιστώι τα νερά. Όταν εθεβαμ' να βγάμ' απέξ', άναβαμ' διαδί, φωτία, τῶι έγβαιναμ' απέξ', φοζόμνοι 'τάνι, από τα φωτία τῶι δε 'τα μόλτε κοντά.

Άμα 'τα τ' βρίσκοτ' δίχως φωτία τῶι δεν έχ' στο χέρε τ' τίπταγκα, μπαίντε 'τάνι στα ράχη τ' τῶι γυρίζντε 'ταν ως να φωνιάτσωι οι πετεινοί. Άμα 'τα φωνιάζντε οι πετεινοί, τότε αφήντε 'ταν τῶι φεύντε 'τάνι.

Αφηγήτρια η Φωτεινή Νένογλου, 80 χρονών (1954)

Απόδοση στην κοινή νέα ελληνική

Μπροστά, πριν να 'ρθει των Φώτων, στα σπίτια όλα, στις καπνοδόχες έβαζαν παλιούρια (αγκαθωτούς θάμνους), για να μην κατέβουν οι καλικάντζαροι, ώσπου να φωτιστούν τα νερά.

Όταν θέλαμε να βγούμε έξω (από το σπίτι), ανάβαμε δαδί, φωτία, και βγαίναμε έξω, φοβούνταν (οι καλικάντζαροι) από τη φωτιά και δεν έρχονταν κοντά. Όταν σ' έβρισκαν χωρίς φωτιά και δεν είχες στο χάρι σου τίποτα, ανέβαιναν στη ράχη σου και γύριζαν, ώσπου να φωνάζουν οι πετεινοί. Όταν εφώναζαν οι πετεινοί, τότε (σε) άφηναν κ' έφευγαν.

2. Χαβουτσι

α. Ο άθρεπο πη χατσ' το γάιδαρεσ'

Πηγή: Κωστάκης, Θ. 1987. *Λεξικό της τσακωνικής διαλέκτου*.
Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών. Σελ.425. © Ακαδημία Αθηνών

Μά φολά ένα χακώ 'ταρ το γάιδαρε σ' τῶι γυρεύνω 'ταρ το γάιδαρε τῶι δε 'τα μπορώ ν' βρέσ'. 'Ποπάν' 'πο το χωρίο έντα 'τάνι μᾱ κορφά ψηλά τῶι πααίνω 'ταρ σ' ετήνα ταν κορφά 'ποπίσ', να θωράει για το γάιδαρε, για νι βρέσ'. Στα στράτα πη 'τα πααίν, τραγουδῶ 'ταρ. Σταυρωκῶ 'ταρ ένα χωράνέ σ' στα στράτα, τηνερί τραγουδῶ 'ταρ.

Ρωτηκῶ 'τα νι ο χωράνέ σι, ψα 'σα πααίν'; -Χάκα το γάιδαρε τῶι πααινόμνε να βρέσ' το γάιδαρε. -Εμ' τούνε τραγουδῶ 'σα, τσα 'σα τραγουδῶ, αφού 'σα χακῶ το γάιδαρε; -Πό τηανί ταν κορφά 'ποπίσ' έχω 'μα υποψία νι βρέσ' το γάιδαρε, για τήνο 'μα τραγουδῶ. Τῶ άμα δε 'ι βρέσ' το γάιδαρε τῶι γυρίσ' απίσ', τότε θα θωράει τσα λ' 'μα κράου, τσα κράματα, τσα κράψιμο 'μα φτάσ'.

Αφηγητής ο Ν. Καραλιώτης, 80 χρονών (1960)

Απόδοση στην κοινή νέα ελληνική

Ο άνθρωπος που έχασε τον γάιδαρό του

Μια φορά ένας έχασε το γάιδαρό του και ζητούσε το γάιδαρο και δεν μπορούσε να τον βρει. Πάνω από το χωριό ήταν μια κορφή ψηλή κ' επήγαινε σ' εκείνη την κορφή αποπίσω, να ιδεί για το γάιδαρο, για να τον βρει. Στο δρόμο που πήγαινε, τραγουδούσε. Αντάμωσε ένα συχωριανό του στο δρόμο, εκείνος τραγουδούσε.

Τον ρώτησε ο συχωριανός του: -Πού πας; -Έχασα το γάιδαρο και πηγαίνω να βρω το γάιδαρο. -Αμή εσύ τραγουδάς, τι τραγουδάς, αφού έχασες το γάιδαρο; -Από 'κείνη την κορφή πίσω έχω υποψία να βρω το γάιδαρο, γι' αυτό τραγουδώ. Και όταν δεν τον βρω το γάιδαρο και γυρίσω πίσω, τότε θα ιδείς τι λογής θα κλάψω, τι κλάματα, τι κλάψιμο θα κάνω.

β. Ο Χότζα για το γουναίτσε

Πηγή: Κωστάκης, Θ. 1987. *Λεξικό της τσακωνικής διαλέκτου*.
Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών. Σελ. 424 © Ακαδημία Αθηνών

Ένα θέλω 'ταρ να παντρευτεί τδαι παγώ 'ταρ στο Ναστραντίν χότζα το παππού σ' να ρωτήσ' νι ν' δώσ' γνώσ'. Ο παππού σ' πεκώ 'τα ν'. -Παν' σ' ετήν' το καβγί τδαι ρώτα νι. Το καβγί παιζ'ντα 'ταν με το άλογο σ'. Το καβγί ήταρ ο Χότζα. Το καβγί ρώτητδε. -Τσα 'σα θέλ'; -Ο παππού τ' σάτσε μ' σ' ετίο, θέλου 'μα να παντρευτώ τδαι 'κανα να μ' δώσ' γνώσ'. -Άμα παρ' κορασούλι, ξέρω 'σα τούνε. Άμα πάρ' χήρα, ξέρα τδαι τήνα τδαι τούνε. Άμα παρ' ζωντοχήρα..., Το καβγί χτυπήτδ' τ' άλογο σ' τδαι φύτδ'.

Φωνιάτδε ν' ο παππού τον άθρεπο τδαι ρωτήτδε ν': - Τσα τ' πέτδ'; Το καβγί, πέτδ' ν'. - Ο άθρωπο τίπτακα δε μ' λαήτδ'. - Οχ', κάτ' θα τ' πέτδ'. Ύστερα φωνιάτδ' το καβγί ο παππού σ' τδαι ρωτήτδε νι, τσα τ' πέτδ' ο άθρεπο; - Πέτδε μ' πη 'ν' θέλ' να παντρευτεί, τδαι ρωτήτδε μ' τσα γουναίκα να πάρ', τδ' εγώνε πέκα ν', άμα παρ' κορασούλι, ξέρω 'σα τούνε, άμα πάρ' χήρα, ξέρα τδαι τήνα τδαι τούνε. Τδαι άμα παρ' ζωντοχήρα, χτυπήκα το άλογό μ' τδαι φύκα. Τδαι τηνερί θα ν' αφήσ', τσα λ' αφήτδε τον πρώτε, τδ' ετίο.

Αφηγητής ο Ι. Κωστής (1970)

Απόδοση στην κοινή νέα ελληνική

Κάποιος ήθελε να παντρευτεί και πήγε στου Ναστραδίν Χότζα τον παππού του να ρωτήσει, να του δώσει συμβουλή. Ο παππούς του του είπε: -Πήγαινε σ' εκείνο το παιδί και ρώτησέ το. Το παιδί έπαιζε με το άλογό του. Το παιδί ήταν ο Χότζας. Το παιδί (τον) ρώτησε. - Τι θέλεις; - Ο παππούς μ' έστειλε σ' εσένα, θέλω να παντρευτώ, και ήρθα να μου δώσεις συμβουλή. - Άμα πάρεις κορίτσι, (είπε ο Χότζας), ξέρεις εσύ (τι να κάνεις)! Άμα πάρεις χήρα, ξέρει κ' εκείνη κ' εσύ. Άμα πάρεις ζωντοχήρα... Το παιδί χτύπησε το άλογό του κ' έφυγε.

Τον φώναξε ο παππούς τον άνθρωπο και τον ρώτησε. - Τι σου είπε; Το παιδί, του είπε. - Ο άνθρωπος τίποτα δεν μου είπε. -Όχι, κάτι θα σου είπε! Ύστερα φώναξε το παιδί ο παππούς του και το ρώτησε: -Τι σου είπε (εκείνος) ο άνθρωπος; -Μου είπε πως θέλει να παντρευτεί και με ρώτησε τι γυναίκα να πάρει, κ' εγώ του είπα, άμα πάρεις κορίτσι, ξέρεις εσύ, άμα πάρεις χήρα, ξέρει κ' εκείνη κ' εσύ. Και άμα πάρεις ζωντοχήρα, χτύπησα το άλογό μου και έφυγα: Κ' εκείνον θα τον αφήσει, όπως άφησε τον πρώτο, (θ' αφήσει) κ' εσένα.